

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies
van 14 oktober 2002
over het voorontwerp
van CO₂/REG-decreet

2002 | 47

D/2002/7080/A47

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2002 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

Inleiding

De MiNa-Raad heeft de adviesvraag omtrent het voorontwerp van decreet tot vermindering van de CO₂-uitstoot in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto (hierna voorontwerp van CO₂/REG-decreet genoemd) op 5 augustus 2002 ontvangen.

Het advies van de MiNa-Raad werd binnen de 60 kalenderdagen gevraagd.

De Raad brengt zijn advies uit op 14 oktober 2002.

De minister bevoegd voor Energie werd van de overschrijding van de adviestermijn (wegens de drukke werkzaamheden in de Raad), schriftelijk op de hoogte gebracht.

In dit advies geeft de Raad vooreerst een aantal algemene opmerkingen omtrent de inpassing van het voorliggend decreet in het algemeen klimaat- en energiebeleid in Vlaanderen en omtrent de werking en financiering van de in het vooruitzicht gestelde fondsen.

Vervolgens worden artikelsgewijs de meer gedetailleerde opmerkingen gegeven over de verschillende bepalingen van het voorliggend voorontwerp.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies.

Prof. dr. R. F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

Samenvatting

Het voorontwerp van CO₂/REG-decreet heeft tot doel bij te dragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake het terugdringen van de CO₂-emissies en er mee voor te zorgen dat de reductiedoelstellingen geen rem zijn voor de economische en sociale ontwikkelingen, maar een kans bieden op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en een competitief voordeel op middellange termijn (art. 3 van het voorontwerp).

In het voorontwerp wordt de decretale basis voorzien voor de toekomstige subsidieprogramma's van de Vlaamse regering ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen. Ook worden bepalingen opgenomen omtrent energiebeleidsovereenkomsten, het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik aan de brandstofleveranciers en het gebruik van de flexibele mechanismen, voorzien in het Protocol van Kyoto. Tenslotte voorziet het voorontwerp de oprichting van een Energieraad Vlaanderen als autonome commissie binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.

De Raad formuleert in zijn advies eerst een aantal algemene opmerkingen. Zo meent hij dat het decreet te weinig kadert binnen een allesomvattend (geïntegreerd) Vlaams energiebeleid, waardoor een beleid dat stoelt op een optimale mix van beleidsinstrumenten niet gegarandeerd wordt. In dat opzicht vraagt de Raad om in het decreet een hoofdstuk rond energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportering op te nemen zodat een degelijk onderbouwd, periodiek bij te sturen planmatig energiebeleid mogelijk wordt.

De Raad stelt ook vast dat diverse bepalingen inzake rationeel energiegebruik momenteel in verschillende decreten worden opgenomen, wat de overzichtelijkheid, toegankelijkheid en onderlinge samenhang van de regelgeving bemoeilijkt. De Raad verwacht dan ook dat het voorliggende voorontwerp van CO₂/REG-decreet zodanig wordt uitgewerkt dat het meer en meer het karakter krijgt van een kaderdecreet, waarin deze bepalingen

worden samengebracht. In dat opzicht betreurt de Raad tevens dat het voorstel van energieprestatiedecreet niet in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet werd geïntegreerd.

Tenslotte vraagt de Raad dat, om aan een eerder advies van de Raad van State tegemoet te komen, in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet wijzigingsbepalingen op het elektriciteitsdecreet worden opgenomen zodat de noodzakelijke decretale basis voor de invoering van een doelstelling inzake warmtekrachtkoppeling (WKK) en de invoering van warmtekrachtcertificaten kan worden gelegd.

Met betrekking tot de financiering van het Vlaamse energiebeleid, meent de Raad dat de financieringspiste waarbij een deel van de inkomsten afkomstig van een federale heffing op het transmissienet van elektriciteit zou worden doorgestort naar het Vlaamse Gewest, definitief dient verlaten te worden (wegens een negatief advies van de Raad van State). De Raad stelt als alternatief twee andere denkpijsten voor, die op een structurele manier een oplossing voor de financiering van het energiebeleid zouden kunnen bieden. Wat betreft de aanwending van de middelen, meent de Raad dat gedacht moet worden aan een fusie van de twee bestaande begrotingsfondsen “Energiefonds” en “Fonds Hernieuwbare Energiebronnen”.

Wat betreft de voorziene subsidieprogramma’s die in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet zijn voorzien, stelt de Raad vragen bij het criterium van de kostenefficiëntie, dat als enige leidraad zou worden gebruikt voor het al dan niet opstarten en/of voortzetten van subsidieprogramma’s van de Vlaamse overheid. Ook andere criteria kunnen volgens de Raad immers van belang zijn. Ook meent de Raad dat het noodzakelijk is dat de voorziene subsidieprogramma’s afgestemd worden met andere REG-stimulerende beleidsbepalingen. Tenslotte doet de Raad een oproep tot een breder spectrum aan soorten tegemoetkomingen. In het voorontwerp wordt immers vooral verder gedaan met bestaande subsidieprogramma’s. Zo bespreekt de Raad de mogelijkheden van “Third Party Financing”, de verstrekking van subsidies via een “tenderingsysteem”, en de mogelijkheid om ook de onroerende voorheffing als REG-beleidsinstrument te hanteren.

In het voorontwerp van CO₂/REG-decreet wordt tevens de basis voorzien voor energiebeleidsovereenkomsten met talrijke actoren. De Raad stelt hierbij vast dat, in vergelijking tot de wettelijke regeling inzake de totstandkoming van milieubeleidsovereenkomsten, de procedurele bepalingen inzake de energiebeleidsovereenkomsten zeer mager zijn uitgewerkt. Bovendien is er volgens de Raad onduidelijkheid omtrent de afstemming ervan met de samenwerkingsovereenkomst “Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling”, en is (wederom) de tegenprestatie van de Vlaamse overheid onduidelijk. Wat betreft dit laatste herhaalt de Raad zijn aanbevelingen die hij formuleerde omtrent de tegenprestatie van de Vlaamse overheid m.b.t. het benchmarkingconvenant.

De Raad vraagt tevens om de verplichtingen die in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet worden voorzien voor brandstofleveranciers niet te beperken tot brandstofleveranciers van stationaire installaties, maar ook aan brandstofverdelers in de transportsector gelijkwaardige verplichtingen op te leggen.

Wat betreft het hoofdstuk over de “flexibele mechanismen” stelt de Raad vast dat dit hoofdstuk een amalgaam bevat van diverse alternatieve (of complementaire) systemen van verhandelbare emissierechten of flexibiliteitsmechanismen. Volgens de Raad dient dit hoofdstuk veel duidelijker gemaakt worden, en moet tevens de link met de benchmarkingconvenant gemaakt worden.

Tenslotte apprecieert de Raad het vertrouwen dat de Vlaamse regering stelt in de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen door de oprichting van de Energieraad Vlaanderen. Hij doet daarbij enkele suggesties omtrent de mogelijke samenstelling van deze Raad.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthielden zich bij dit advies.

Inhoud

Inleiding 3

Samenvatting 5

Inhoudsopgave 9

1. algemene opmerkingen 11

- 1.1. Nood aan een ruimer en overzichtelijker invulling van dit CO₂/REG-decreet 11
- 1.2. Ontbrekende bepalingen in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet 14

2. artikelsgewijze opmerkingen 16

- 2.1. Hoofdstuk II. Tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen 16
 - 2.1.1. Afdeling I. Middelen 16
 - 2.1.2. Afdeling II. Programma's voor natuurlijke personen 20
 - 2.1.3. Afdeling VI. Hoogte van de tegemoetkomingen 21
- 2.2. Hoofdstuk III. Energiebeleidsovereenkomsten 23
- 2.3. Hoofdstuk IV. Verplichtingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen voor de brandstofleveranciers 27
- 2.4. Hoofdstuk V. Flexibele mechanismen 28
- 2.5. Hoofdstuk VI. Sancties 30
- 2.6. Hoofdstuk VII. Oprichting van een Energieraad Vlaanderen 31

1. Algemene opmerkingen

1.1. Nood aan een ruimere en overzichtelijkere invulling van dit CO₂/REG-decreet

[1] **Situering.** In de Memorie van Toelichting wordt de doelstelling van het CO₂/REG-decreet bepaald. Het decreet “beoogt de decretale basis te vormen voor:

- 1° de toekomstige subsidieprogramma's van de Vlaamse regering ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen;
- 2° het sluiten van energiebeleidsovereenkomsten;
- 3° het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik aan de brandstofleveranciers;
- 4° het gebruik van de flexibele mechanismen, voorzien in het Protocol van Kyoto.”

In artikel 3 van het voorontwerp van CO₂/REG decreet zelf worden volgende bepalingen voorgesteld: “Dit decreet heeft tot doel bij te dragen aan de doelstellingen van het Vlaams Gewest inzake het terugdringen van de CO₂-emissies en er mee voor te zorgen dat de reductiedoelstellingen geen rem zijn voor de economische en sociale ontwikkelingen, maar een kans bieden op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en een competitief voordeel op middellange termijn.”

[2] **Visie van de Raad omtrent energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportage.** De Raad heeft de structuur en inhoud van dit voorontwerp van CO₂/REG-decreet beschouwd in relatie tot het hoofdstuk “Verandering van het klimaat door het broeikas effect” van het Vlaams milieubeleidsplan 2003-2007, en het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005.

De Raad doet hierbij o.a. volgende vaststellingen:

- 1) het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 heeft geen decretale onderbouw, waardoor het statuut ervan vrijblijvend is (doordat er geen bindende bepalingen voor bestuurlijke overheden in kunnen worden opgenomen) en de “rollende” herziening ervan niet is gegarandeerd;
- 2) de afstemming tussen het hoofdstuk “Verandering van het klimaat door het broeikas-effect” van het Vlaamse milieubeleidsplan 2003-2007 en het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 is ontoereikend, waardoor het onduidelijk is waar nu juist de strategische beleidsplanning van het Vlaamse klimaatbeleid plaatsvindt;
- 3) de relatie van deze planfiguren¹ tot het specifieke energiebeleid is onduidelijk. De Raad stelt vast dat het voorontwerp van CO₂/REG-decreet wel voorziet in een maatschappelijke advisering over het energiebeleid (door de oprichting van de Energieraad Vlaanderen), maar in de afwezigheid van een duidelijke planfiguur, zal deze advisering noodgedwongen beperkt blijven tot de uitvoeringsgerichte maatregelen (die op basis van het voorliggend decreet kunnen worden ingezet). Een advisering omtrent de bredere beleidsformulering waarin de instrumenten voorzien in dit decreet kunnen worden afgewogen ten opzichte van instrumenten die op basis van andere decreten of andere wetgeving kunnen worden ingezet², wordt daardoor niet gegarandeerd.

De Raad stelt daarom voor om in de toekomst de strategische beleidsplanning inzake klimaatbeleid duidelijk voor te behouden voor het themahoofdstuk “Verandering van het klimaat door het broeikas-effect” van het Vlaamse milieubeleidsplan. Het “klimaatbeleidsplan”, dat daar nu grotendeels los van is uitgewerkt, zou daar met andere woorden feitelijk mee overeen moeten stemmen.

Binnen het themahoofdstuk “Verandering van het klimaat door het broeikas-effect” zouden ook sectorale reductiedoelstellingen en strategische beleidslijnen voor andere beleidsdomeinen moeten kunnen worden vastgelegd die vervolgens in respectievelijke sectorbeleidsplannen (mobiliteitsplan, sociaal huisvestingsplan, ...) kunnen worden geconcretiseerd. Wat betreft het “beleidsdomein” energie zou derhalve tevens een bepaalde reductiedoelstelling in het milieubeleidsplan dienen opgenomen te worden, die dan verder via een sectoraal energiebeleidsplan moet kunnen worden ingevuld.

In dit opzicht vraagt de Raad om in het voorliggend voorontwerp van CO₂/REG-decreet een hoofdstuk rond energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportering³ op te nemen

1) Bedoeld wordt het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 en het hoofdstuk “Verandering van het klimaat door het broeikas-effect” uit het Vlaamse milieubeleidsplan 2003-2007.

2) De Raad denkt hierbij bijvoorbeeld aan de inzet van sectorale

milieuvergunningsvoorwaarden in het kader van het milieuvergunningendecreet en de wetgeving inzake economische expansiesteun.

3) De Raad denkt bv. aan de rapportageverplichtingen die voortvloeien uit de omzetting van de

Richtlijn betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt, de rapportageverplichtingen inzake de energiebalans en de CO₂-emissieinventaris voor het Vlaamse Gewest, ...

zodat een degelijk onderbouwd, periodiek bij te sturen planmatig energiebeleid mogelijk wordt. In het kader van deze energiebeleidsplanning wordt het dan mogelijk om de door- gaans vrijwillige of zacht stimulerende instrumenten die op basis van dit decreet kunnen worden ingezet, af te wegen ten opzichte van andere instrumenten die op basis van andere decreten of wetgeving kunnen worden toegepast. Zo kan een optimale “policy mix” tot stand komen waarbij de energiebeleidsovereenkomsten, verplichtingen inzake emissie- rechten en -kredieten en maatregelen inzake REG en hernieuwbare energie die op basis van dit decreet kunnen worden genomen, kunnen afgewogen worden ten opzichte van het opleggen van vergunningsvoorwaarden, openbare dienstverplichtingen op basis van het elektriciteits- en gasdecreet, de aftrek van REG-investeringen van de personenbelas- ting, mogelijkheden inzake economische expansiesteun, verhoogde investeringsaftrek,... Op die manier kan ook een maatschappelijke adviesverlening rond de beleidsformulering en -evaluatie (en dus niet alleen rond de beleidsuitvoering) worden gegarandeerd.

[3] **Visie van de Raad omtrent overzichtelijkheid van de regelgeving inzake energie.** De Raad stelt vast dat met de indiening van dit voorontwerp van CO₂/REG-decreet de regelgeving inzake energie meer en meer versnipperd geraakt. Naast dit CO₂/REG-decreet zijn immers reeds bepalingen inzake energie opgenomen in het elektriciteitsdecreet, het aardgasdecreet, het milieuvergunningendecreeet, ... Ook de wetgeving inzake economi- sche expansiesteun (ecologiecriterium) en de federale maatregelen inzake fiscale aftrek- baarheid van energie-investeringen houden stimuli in voor het REG-beleid. Bovendien zal binnenkort een voorstel van energieprestatiedecreeet voor gebouwen in het Vlaamse parle- ment worden behandeld. Deze versnippering komt de overzichtelijkheid, toegankelijk- heid en onderlinge samenhang van de regelgeving inzake energie niet ten goede.

De Raad meent dan ook dat voorliggend voorontwerp van CO₂/REG-decreet zodanig dient uitgewerkt te worden dat het veel meer het karakter krijgt van een kaderdecreet, waarbij o.a. met de opmerkingen van de Raad inzake energiebeleidsplanning en energie- beleidsrapportage wordt rekening gehouden, en waarin tevens alle bestaande en/of verwachte⁴ bepalingen inzake energie uit de verschillende decreten zouden worden samengebracht (zie ook paragraaf [4]). De Raad betreurt dat hieromtrent zijn advies van 7 september 2000 niet werd gevolgd⁵.

4) Zoals het energieprestatiede- creeet voor gebouwen.

5) In paragraaf [6] van zijn advies 2000|24 van 7 september 2000 over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt stelde de Raad reeds expliciet: “De Raad meent ook dat dient onderzocht te worden in welke mate de bestaande en toe-

komstige decreten die met energie te maken (zullen) hebben, kunnen geïntegreerd worden. Hij meent dat de periode die voorafgaat aan het opstellen van het REG-decreet, het uitgelezen ogenblik is om deze oefening te maken. De Raad sug- gereert dit onderzoek, daar zij vast- stelt dat vele definities, begrippen, ... voor meerdere decreten worden

gebruikt. In functie van het hante- ren van een éénduidig definitiekader (bv. inzake hernieuwbare ener- giebronnen, kwalitatieve WKK, groene stroom, groene warmte, ...), en een vereenvoudiging van de wetgeving, kan het aangewezen zijn de verschillende decreten te integreren.” Advies te raadplegen op <www.minaraad.be>.

Dergelijke codificatie zou niet enkel de overzichtelijkheid van de regelgeving bevorderen, maar zou er bovendien moeten toe leiden dat minder en minder wordt gedacht in vakjes (=soorten energiedragers) zodat een meer geïntegreerd beleid op basis van een optimale mix van beleidsinstrumenten tot stand kan komen.

1.2. Ontbrekende bepalingen in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet

[4] **Inspelen op omzetting Richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen.** Dit voorstel van Richtlijn zit in haar laatste fase vóór aanneming⁶, en bevat tal van bepalingen omtrent rationeel energiegebruik in gebouwen. De Richtlijn voorziet eisen met betrekking tot:

- a) het algemeen kader voor een methode voor de berekening van de geïntegreerde energieprestatie van gebouwen;
- b) de toepassing van minimumeisen voor de energieprestatie van nieuwe gebouwen;
- c) de toepassing van minimumeisen voor de energieprestatie van bestaande grote gebouwen die een ingrijpende renovatie ondergaan;
- d) de energiecertificering van gebouwen;
- e) de regelmatige keuring van c.v.-ketels en airconditioningsystemen in gebouwen en een eenmalige totale keuring van verwarmingsinstallaties waarvan de ketel ouder is dan vijftien jaar;
- f) de verplichting om de technische, milieutechnische en economische haalbaarheid van alternatieve systemen zoals 1° gedecentraliseerde systemen voor energievoorziening gebaseerd op hernieuwbare energiebronnen, 2° WKK, 3° stadsverwarming, ... in aanmerking te nemen.

De Raad stelt hierbij vast dat een belangrijk deel van deze omzetting voorzien wordt in een voorstel van decreet houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat⁷, dat binnenkort in het Vlaamse Parlement zal worden behandeld.

Zoals reeds vermeld in paragraaf [3], vindt de Raad het een gemiste kans dat het bovenvermelde voorstel van decreet niet in dit CO₂/REG-decreet werd geïntegreerd. Door het naast elkaar indienen van deze decreten, wordt het geheel immers onnodig onoverzichtelijk gemaakt. Bovendien vraagt de Raad zich af of wel alle elementen uit de aankomende richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen via het voorliggend energieprestatiedecreet worden ingevuld⁸.

6) Op 7 juni 2002 formuleerde de Europese Raad een gemeenschappelijk standpunt hierover, zie PB C 197 van 20 augustus 2002.

7) Voorstel van decreet van de heren Robert Voorhamme, Jacques Laverge, Eloi Glorieux en Jos Bex.

Stuk 1267 (2001-2002) – Nr. 1.
Tekst nog niet beschikbaar op <www.vlaamsparlement.be>.

8) Zo vindt de Raad op het eerste zicht in het energieprestatiedecreet niets terug over de verplichting om de technische, milieutechnische en

economische haalbaarheid van alternatieve systemen zoals 1° gedecentraliseerde systemen voor energievoorziening gebaseerd op hernieuwbare energiebronnen, 2° WKK, 3° stadsverwarming, ... in aanmerking te nemen.

[5] **Wijzigingsbepalingen ter introductie van het systeem van warmtekrachtcertificaten.** Ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in installaties met kwalitatieve warmtekrachtkoppeling (wkk), wordt een systeem van warmtekrachtcertificaten voorzien. De Raad stelt vast dat dit systeem, dat in het uitvoeringsbesluit houdende de openbaredienstverplichting ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties⁹ stond ingeschreven, niet definitief kon worden goedgekeurd wegens een negatief advies van de Raad van State¹⁰. De Raad van State acht een duidelijke voorafgaande decretale basis voor het systeem noodzakelijk. Ook de MiNa-Raad drong daar reeds meerdere malen op aan¹¹.

Gezien het belang van warmtekrachtkoppeling in het Vlaamse klimaatbeleid, vraagt de Raad om met het advies van de Raad van State rekening te houden door in het voorliggend voorontwerp van CO₂/REG-decreet wijzigingsbepalingen op het elektriciteitsdecreet op te nemen zodat de noodzakelijke decretale basis voor de invoering van een wkk-doelstelling en de invoering van de warmtekrachtcertificaten kan worden gelegd.

9) Over dit uitvoeringsbesluit werd reeds door SERV en MiNa-Raad geadviseerd, en het werd reeds voor een tweede maal door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd. Voor de stand van het goedkeuringsproces van de uitvoeringsbesluiten van het elektriciteits- en gasdecreet, zie <<http://www.vreg.be/uitvoeringsbesluiten.htm#Stand>>.

10) Zie: Advies 33.328/1 van 4 juli 2002 van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State over een ont-

werp van besluit van de Vlaamse regering houdende de openbaredienstverplichting ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties. Als conclusie van het advies wordt gesteld: "Conclusie moet dan ook zijn dat het ontworpen besluit bij gebrek aan rechtsgrond geen doorgang kan vinden. Om een systeem van warmtekrachtcertificaten op te zetten, is een aanvulling van het elektriciteitsdecreet noodzakelijk."

11) Zie paragraaf [13] uit het Advies

1999|18 van 28 september 1999 over het voorontwerp van decreet inzake de opwekking en de distributie van elektriciteit (met standpunt van het vev omtrent deze paragraaf) en paragraaf [25] uit het Advies 2001|41 van 20 december 2001 over het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de openbaredienstverplichting ter bevordering van elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties. Adviezen te raadplegen op <www.minaraad.be>.

2. Artikelsgewijze opmerkingen

2.1. Hoofdstuk II. Tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen

2.1.1. Afdeling I. Middelen

[6] **Situering Energiefonds en Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.** Via de artikels 20 en 26 van het decreet houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, werden het Energiefonds en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen opgericht. De in het decreet voorziene inkomsten en uitgaven van deze fondsen wordt in onderstaande tabel weergegeven:

Benaming	Inkomsten	Uitgaven
Fonds Hernieuwbare Energiebronnen	1) administratieve geldboetes n.a.v. niet genoeg voorleggen van groenestroomcertificaten door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning 2) opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen	bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen

Benaming	Inkomsten	Uitgaven
Energiefonds	<ol style="list-style-type: none"> 1) opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het Energiefonds worden toegewezen 2) middelen voor de financiering van openbaredienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen 3) middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen 	<ol style="list-style-type: none"> 1) financiering van de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning 2) financiering van netbeheerder voor wat betreft zijn kosteloze uitvoering van taken noodzakelijk voor de distributie van groene stroom (uitz. kosten die te maken hebben met aansluiting op het distributienet) 3) sociaal energiebeleid van de Vlaamse regering 4) beleid inzake rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering

[7] **Bepalingen in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet.** Art. 4 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet bepaalt dat, indien een tegemoetkoming van het Vlaamse Gewest wordt toegekend ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het rationeel energiebeheer¹², deze wordt toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Energiefonds. Wanneer de tegemoetkoming wordt toegekend ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, wordt deze toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen¹³.

Artikel 5 bepaalt dat bij de verdeling van de middelen van het Energiefonds (ten behoeve van investeringen in rationeel energiegebruik) en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen

12) "Rationeel energiegebruik" wordt in art. 1 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet gedefinieerd als: "het zo efficiënt mogelijk gebruik van energie". "Rationeel energiebeheer" wordt gedefinieerd als: "het geheel van handelingen die ondernomen worden om het energiegebruik te meten, te analyseren, te verminderen en op te volgen met het oog op het bekomen van een rationeel energiegebruik, met inbe-

grip van het volgen van vormingsactiviteiten rond rationeel energiegebruik en het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de installatie van een energiezuinig product, techniek of systeem".

13) Bovendien bepaalt het artikel dat: "Wanneer een tegemoetkoming, die op basis van een programma voorzien in dit hoofdstuk wordt toegekend, zowel ter bevordering van het rationeel energiegebruik en/of ratio-

neel energiebeheer als ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën, wordt de tegemoetkoming toegerekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Energiefonds indien de nadruk ligt op de bevordering van het rationeel energiegebruik, en op het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen indien de nadruk ligt op het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën".

(ten behoeve van investeringen in hernieuwbare energie) over de verschillende programma's, de Vlaamse regering rekening zal houden met de mate waarin deze programma's op een kostenefficiënte manier bijdragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake de terugdringing van de CO₂-emissies.

- [8] **Visie van de Raad omtrent de werking van beide Fondsen.** De Raad formuleert twee opmerkingen omtrent de werking van beide Fondsen. Vooreerst vraagt de Raad te onderzoeken of het niet opportuun is te evolueren naar één Fonds, i.p.v. de momenteel voorziene twee Fondsen¹⁴. In het kader van het kostenefficiëntieecriterium en de milieueffectiviteit kan het immers zinvoller zijn om meer te investeren in de bevordering van het rationeel energiegebruik dan in de bevordering van hernieuwbare energiebronnen¹⁵. Eén gezamenlijk Fonds zou aan dergelijke eis kunnen voldoen.

Bovendien meent de Raad dat de bepalingen dat enkel “binnen de perken van de beschikbare middelen” van de Fondsen kan worden betoelaagd, het nakomen van internationale en/of Europese doelstellingen in gevaar kan brengen. Dit is des te meer het geval daar de financiering van beide Fondsen geen continu financieringsmechanisme voorziet (zie ook punt [9]), waardoor de beschikbare middelen kunnen “opdrogen”.

- [9] **Visie van de Raad omtrent de financiering van het Energiefonds.** Voor een groot deel wordt de financiering van het Energiefonds afhankelijk gesteld van een federale heffing op het transmissienet van elektriciteit¹⁶. Een deel van deze inkomsten zou immers worden overgeheveld naar de Gewesten en zou dan kunnen aangewend worden voor de financiering van REG-initiatieven (=storting in het Energiefonds). Vanaf 2004 kunnen in het Energiefonds ook middelen binnenkomen onder de vorm van een door de netbeheerder te betalen boete voor het niet-nakomen van de resultaatsverplichting in uitvoering van het besluit van 29 maart 2002 inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik. De Raad heeft over deze financieringswijze een aantal opmerkingen.

Ten eerste dient de financieringspiste via de federale heffing op het transmissienet van elektriciteit te worden verlaten wegens een negatief advies van de Raad van State¹⁷ om-

14) De Raad stelt immers vast dat momenteel geen middelen van het ene naar het andere Fonds kunnen worden doorgesluisd. Wat betreft de onmogelijkheid tot doorsluiting van middelen van het Energiefonds naar het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen, ziet de Raad geen probleem (immers heeft het beleid ter bevordering van het rationeel energiegebruik prioriteit

op dat ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen). De Raad meent in dezelfde redenering dat het mogelijk moet zijn dat gelden van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen naar het Energiefonds kunnen worden doorgesluisd.

15) Een tegemoetkoming geven ter financiering van de plaatsing van een zonnepaneel in een slecht

geïsoleerde woning neemt de Raad als voorbeeld voor het nadeel van twee aparte Fondsen.

16) Zie: Nota aan de Vlaamse regering, pag. 9.

17) Zie: Advies 33.024/I van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State over het ontwerp van Koninklijk Besluit met betrekking tot de openbardienstverplichtingen in de elektriciteitsmarkt.

trent de overheveling van de federale inkomsten van de heffing naar de respectievelijke fondsen van de Gewesten.

Om een structurele financiering van het REG- en het sociale energiebeleid in het Vlaamse Gewest te garanderen, meent de Raad dan ook dat moet voorzien worden in een alternatieve financiering binnen de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest. De Raad denkt daarbij aan volgende pistes:

- 1) een verhoging van de bestaande¹⁸ Vlaamse heffing op de exploitatie van distributienet van elektriciteit: de Raad dringt er hierbij op aan om de heffing ook te differentiëren in functie van de herkomst van de via het net verdeelde stroom (stroom uit nucleaire installaties en steenkoolcentrales aan hoogste tarief, stroom uit STEG-centrales aan een lager tarief en stroom uit kwalitatieve WKK-centrales en installaties voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen aan een o-tarief). Nadeel in deze piste is dat enkel sprake is van bijkomende fiscaliteit op elektriciteit. Andere energiesectoren worden met andere woorden in deze piste ontzien;
- 2) de invoering van een CO₂-emissieheffing: gezien de bestrijding van luchtverontreiniging een gewestelijke bevoegdheid is, kan zo'n heffing op Vlaams niveau worden uitgewerkt. Nadeel hiervan is wel dat – in tegenstelling tot een federale energietaks – bij een CO₂-emissieheffing energie uit kerncentrales onbelast wordt gelaten.

Tot deze alternatieve financierende instrumenten volledig zijn uitgewerkt en van toepassing zijn, kunnen volgens de Raad in een overgangsfase ook de boetes gebruikt worden die door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning worden opgelopen n.a.v. het niet genoeg voorleggen van groenestroomcertificaten, en dit wegens het voortsnog niet halen van de doelstellingen inzake groene stroom. In die zin is het belangrijk dat de doelstellingen inzake het voorleggen van groenestroomcertificaten niet worden gewijzigd, en de boetes daadwerkelijk worden geïnd.

Ook om deze reden is een fusie van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen en het Energiefonds gewenst (zie paragraaf [8]). De middelen zullen immers in een eerste fase vooral in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen terecht komen, terwijl vooral het Energiefonds behoefte heeft aan middelen.

[10] **Visie van de Raad omtrent het kostenefficiëntie criterium.** Artikel 5 stelt dat de Vlaamse regering voor elk van beide Fondsen apart, de middelen op basis van kostenefficiëntie zal verdelen tussen de programma's voor natuurlijke personen, de programma's voor ondernemingen, de programma's voor niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen, en het marktintroductieprogramma.

¹⁸) Zie art. 38-53 van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Geconsolideerde versie te raadplegen op <http://194.7.188.126/justice/index_nl.htm>. Momenteel worden de inkomsten van deze "heffing op de exploitatie van een distributienet voor elektriciteit" gebruikt ter financiering van de werkingskosten van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG).

Dit impliceert dat, indien uit een kosteneffectiviteitsstudie zou blijken dat het geven van tegemoetkomingen aan ondernemingen kostenefficiënter is dan het geven van tegemoetkomingen aan publiekrechtelijke personen, de Vlaamse regering in principe kan beslissen de voorziene programma's ter ondersteuning van de publiekrechtelijke personen voor onbepaalde tijd te schorsen.

De Raad herhaalt hieromtrent zijn standpunt dat hij innam m.b.t. de REG-actieplannen van de netbeheerders in zijn advies over het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik¹⁹. De criteria waaraan de REG-actieplannen zouden moeten voldoen, zijn volgens de Raad immers gelijkaardig aan de criteria waaraan de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid zouden moeten voldoen.

De Raad beval in dit advies aan dat inderdaad rekening gehouden moet worden met de kosteneffectiviteit van de acties²⁰ (lees: tegemoetkomingen, in het kader van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet), maar dat tevens andere criteria in aanmerking moeten kunnen genomen worden. De Raad denkt daarbij aan criteria van sociale rechtvaardigheid, en de noodzaak tot realisatie van internationale of Europese doelstellingen (bv. in het kader van een te behalen aandeel hernieuwbare energiebronnen in het totale energieaanbod).

2.1.2. Afdeling II. Programma's voor natuurlijke personen

[11] **Afstemming noodzakelijk met andere REG-stimulerende beleidsbepalingen.** Artikel 6 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet bepaalt: "De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke personen voor:

- 1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen²¹;
- 2° een rationeel energiebeheer²²;
- 3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën."

Noch in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet zelf, noch in de memorie van toelichting, wordt duidelijk gemaakt hoe de Vlaamse regering deze programma's voor natuurlijke personen zal afstemmen op de aansporingen (waaronder premies) die de netbeheerders

19) Paragraaf [28] uit het Advies 2001|36 van 8 november 2001 over het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik. Te raadplegen op <www.minaraad.be>.

20) De Raad haalde dit criterium aan om te verzekeren dat de impact van de REG-verplichtingen een zo

beperkt mogelijk effect zou hebben op de elektriciteitsstarieven (immers betekent het geven van niet-kostenefficiënte premies door de netbeheerders, dat ze meer premies moeten geven om te voldoen aan de REG-verplichtingen, met het gevolg dat ze deze meerkost moeten doorrekenen aan de klanten).

21) De Vlaamse regering denkt aan

bv. premies voor de aankoop van hoogrendementsketels, hoogrendementsglas, isolatiematerialen, spaarlampen en huishoudelijke toestellen met een A-label.

22) De Vlaamse regering denkt aan premies voor de aankoop van meettoestellen en adviespremies (bv. indien een audit van een woning wordt uitgevoerd).

van een distributienet van elektriciteit²³ of aardgas²⁴, en de brandstofleveranciers zullen voorzien ter uitvoering van hun resultaatsverbintenis inzake de jaarlijks door hen te behalen primaire energiebesparing bij hun klanten. Ook rond de afstemming met de fiscale aftrekbaarheid van REG-investeringen in de personenbelasting is geen duidelijkheid.

Nochtans is deze afstemming volgens de Raad van groot belang om te vermijden dat de premiestelsels (t.a.v. de natuurlijke personen) van de verschillende actoren onoverzichtelijk wordt, tegenstrijdigheden bevat, en/of een ongewenste opstapeling van premies veroorzaakt. De Raad stelt dan ook voor dat de Vlaamse regering de grote krachtlijnen van het eigen premiestelsel en datgene van de andere actoren op papier zet²⁵ en dirigeert.

2.1.3. Afdeling VI. Hoogte van de tegemoetkomingen

[12] **Breder spectrum aan soorten tegemoetkomingen voorzien.** Artikel 12, §2 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet bepaalt dat de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid de vorm kunnen aannemen van een subsidie, een lening tegen verlaagde rentevoet, een voorschot of een ander geldelijk voordeel. In de memorie van toelichting wordt geschreven dat “de tegemoetkomingen meestal de vorm zullen aannemen van een subsidie”²⁶.

De Raad wenst hieromtrent het belang te benadrukken van andere soorten tegemoetkomingen: “Third Party Financing”, veiling van middelen op basis van een tenderingsysteem, en variabilisatie van de onroerende voorheffing.

1) Bij “Third Party Financing” betaalt de aanvrager zijn tegemoetkoming terug volgens het ritme van de effectieve energiebesparingen. Dergelijk soort financiering kan vooral bij doelgroepen waar de noodzakelijke kennis, informatie of het initieel investeringsbedrag (door gebrek aan liquiditeiten) ontbreekt om een REG-investering uit te voeren, volgens de Raad gewenst zijn. Tal van studies wijzen immers uit dat er nog een enorm besparingspotentieel (met negatieve marginale reductiekost) aanwezig is²⁷, maar omwille van het gebrek aan kennis, informatie of liquiditeiten, worden

23) Ter uitvoering van het Besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002 inzake de openbare-dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (B.s. 4 mei 2002).

24) Binnen korte termijn zal tevens een dergelijke verplichting gelden voor beheerders van een distributienet van aardgas.

25) Eventueel kan, zoals het vroeger reeds bestond, gedacht worden

aan een door de Vlaamse overheid opgestelde lijst met verschillende premies/acties, waaruit de verschillende netbeheerders en brandstofleveranciers hun keuze maken.

26) Memorie van toelichting, pag. 25.

27) Zie o.a.: ECONOTEC. *Rapport d'avancement: Application du modèle EPM au développement de scénarios d'émissions de CO₂ à l'horizon 2010 pour la Belgique* (2001). Te raadplegen op

website van het DWTC (Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden) op <http://www.belspo.be/belspo/ostc/geninfo/publ/rappCG2131_nl.stm>, en VITO (1999). *Analyse van de maatregelen voorzien in het Vlaamse CO₂/REG-beleidsplan en van suggesties voor aanvullende acties*. Studie uitgevoerd in het kader van Vliet-bis en in opdracht van ANRE.

deze niet uitgevoerd. Een tegemoetkoming onder de vorm van “Third Party Financing” kan deze besparingsmogelijkheden eventueel sneller uitvoerbaar maken²⁸.

- 2) De Raad vraagt de Vlaamse overheid tevens te onderzoeken of een aanzienlijk deel van de REG-middelen niet via een “tender”systeem kunnen worden geveild, zoals het in enkele andere lidstaten van de Europese Unie gebeurt. In dergelijke gevallen wordt jaarlijks bepaald welk bedrag de overheid wenst te besteden aan REG-programma’s voor natuurlijke personen, en worden deze bedragen via een “veiling” uitbesteed. De meest kostenefficiënte programmavoorstellen worden dan door de overheid weerhouden. De Raad meent dat ook de Vlaamse overheid dergelijk systeem dient te overwegen, waarbij o.m. energiedienstenbedrijven en netbeheerders van elektriciteit/gas, voorstellen zouden kunnen indienen. De Raad meent dat op deze manier de middelen efficiënter zouden ingezet kunnen worden. Dergelijke systemen vergen uiteraard een nogal uitgebouwd controlesysteem om misbruik te vermijden. De Raad stelt voor om dit op te lossen door niet onmiddellijk het volledige bedrag van de aangevraagde middelen voor de ingediende (en uitgekozen) programma’s te beschikking te stellen (maar slechts de helft ervan, waarna het resterende gedeelte pas wordt toegekend indien het programma daadwerkelijk tot de verwachte resultaten heeft geleid). Een andere piste bestaat erin om, indien zou blijken dat de programma’s niet tot de gewenste resultaten hebben geleid, de mogelijkheid te voorzien een deel van de toegekende middelen, terug te vorderen.
- 3) Ook de onroerende voorheffing kan een instrument zijn om de energie-efficiëntie in gebouwen te verhogen. Zo kan voor gebouwen waarvan het (in te voeren) energiecertificaat aantoont dat de energie-efficiëntie van het gebouw zeer goed is, de hoogte van de onroerende voorheffing worden verlaagd (en desgevallend van de minder energie-efficiënte verhoogd). Ook deze vorm van tegemoetkomingen voor lage energiewoningen zou in het decreet dienen voorzien te worden. Dit instrument voorkomt “principal agent” problemen, die maken dat eigenaars van huurwoningen geen belang hebben bij investeringen inzake energie-efficiëntie in de woning.

[13] **Subsidieovereenkomsten.** Artikel 13, §1, lid 2 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet bepaalt: “Voor tegemoetkomingen die meer dan 50 % van de in aanmerking komende kosten bedragen, sluit de Vlaamse regering met de begunstigde een subsidieovereenkomst af, waarin een resultaatsverbintenis wordt opgenomen.”

In de memorie van toelichting wordt bepaald dat dergelijke subsidieovereenkomst noodzakelijk is “om de aansprakelijkheid van de uitvoerders te verzekeren”²⁹. En verder: “De subsidie vertoont dan de vorm van een overeenkomst, omdat beide partijen een document met rechten en verplichtingen ondertekenen. Meestal zal het gaan om de toekenning van een geldsom, waarvan de aanwendingsvoorwaarden (éénzijdig) worden bepaald door de Vlaamse regering”.

28) Op voorwaarde dat de administratieve procedures die hiermee zouden gepaard gaan, uiteraard doorzichtig en éénvoudig zijn te realiseren.

29) Memorie van toelichting, pag. 25.

De Raad meent dat via het systeem van een subsidieovereenkomst (in het geval van hoge subsidiepercentages) inderdaad tegemoet kan gekomen worden aan de bekommernissen van de Raad inzake het zo efficiënt mogelijk inzetten van de beschikbare middelen. Door de aanvrager van de tegemoetkoming een resultaatsverbintenis op te leggen, kan de Vlaamse overheid meer greep krijgen op de effectief behaalde energiebesparing (en dus de milieueffectiviteit).

De Raad meent wel dat, in plaats van het subsidiepercentage, eerder de hoogte van het subsidiebedrag van belang is ter bepaling of al dan niet een subsidieovereenkomst dient afgesloten te worden.

Zo ligt het voor de Raad voor de hand dat het langs de ene kant voor kleine subsidiebedragen (maar een groot subsidiepercentage) waarschijnlijk niet gewenst is zo'n subsidieovereenkomst te voorzien (bv. subsidiëring door de Vlaamse overheid van spaardoucheknoppen), terwijl het langs de andere kant voor grote subsidiebedragen (maar een subsidiepercentage van minder dan 50 %) misschien wel gewenst is dergelijke subsidieovereenkomst af te sluiten.

2.2. Hoofdstuk III. Energiebeleidsovereenkomsten

[14] **Situering.** In art. 16 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet wordt bepaald dat de Vlaamse regering energiebeleidsovereenkomsten kan afsluiten met:

- 1) een of meerdere overkoepelende, representatieve organisaties van ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen;
- 2) een of meerdere ondernemingen of niet-commerciële instellingen³⁰;
- 3) een of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Op basis van dit artikel kan de Vlaamse regering verschillende soorten van energiebeleidsovereenkomsten afsluiten: enerzijds de “klassieke” energiebeleidsovereenkomsten³¹ en anderzijds de benchmarkingconvenanten.

30) Hiermee worden bv. gezondheidsinstellingen, scholen en universiteiten bedoeld.

31) Hiermee worden volgens de memorie van toelichting overeenkomsten bedoeld waarbij de tegenpartij zich engageert om binnen een afgesproken termijn:

- 1) een vooropgestelde verbetering van haar energie-efficiëntie te behalen (de Raad veronderstelt dat het verschil van dergelijk soort

energiebeleidsovereenkomst met het benchmarkingconvenant erin bestaat dat bij eerstgenoemde de noodzakelijke verbetering van de energie-efficiëntie door de Vlaamse overheid wordt bepaald, terwijl bij het benchmarkingconvenant de noodzakelijke verbetering gebeurt via een benchmarkingstudie);

- 2) de energie-efficiëntie van haar klanten te verbeteren;

3) een vooropgesteld percentage van haar energiegebruik of dat van haar klanten te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen.

Hieronder zouden ook de overeenkomsten vallen die kunnen worden afgesloten met de brandstofleveranciers waarbij overeengekomen wordt om een organisme op te richten (gefinancierd via vrijwillige bijdragen) dat de verplichting op zich zal nemen.

Artikel 17 bepaalt dat: “De Vlaamse regering kan de tegemoetkomingen voorzien in Hoofdstuk II van dit decreet verlagen voor de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsvereenkomst wensen te ondertekenen.”

- [15] **Procedurele aspecten van de voorziene energiebeleidsvereenkomsten.** De Raad stelt vast dat, in vergelijking tot de wettelijke regeling inzake de totstandkoming van milieu-beleidsvereenkomsten, de bepalingen inzake energiebeleidsvereenkomsten in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet zeer mager zijn uitgewerkt. De Raad vraagt om alsnog minimale bepalingen op te nemen t.a.v. de inhoud van energiebeleidsvereenkomsten, de procedure van totstandkoming ervan en openbaarheid van informatie.

In die procedure van totstandkoming moeten inspraakmogelijkheden geboden worden, een voorafgaande maatschappelijke advisering in een vroege fase gegarandeerd, en een betrokkenheid van het Vlaamse Parlement voorzien.

- [16] **Onduidelijkheid omtrent afstemming met samenwerkingsovereenkomst.** De samenwerkingsovereenkomst “Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling” is een vrijwillige overeenkomst die een gemeente of provincie kan afsluiten met de Vlaamse overheid op vlak van milieu³². Indien een gemeente of provincie de overeenkomst ondertekent, krijgt ze in ruil voor het uitvoeren van een aantal taken die in deze overeenkomst worden opgesomd, financiële en inhoudelijke ondersteuning van de Vlaamse overheid. De gemeente of provincie kan - binnen zekere marges - zelf kiezen welke onderdelen van de overeenkomst ondertekend worden en welk ambitieniveau ze wenst te behalen. In deze samenwerkingsovereenkomst zit ook een “cluster energie”.

De Raad vraagt de Vlaamse overheid afstemming te voorzien tussen deze samenwerkingsovereenkomst en de (in dit decreet voorziene) energiebeleidsvereenkomst met publiekrechtelijke personen. Noch in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet zelf, noch in de memorie van toelichting vindt de Raad daarover garanties. In ieder geval moet volgens de Raad worden vermeden dat beide overeenkomsten tegenstrijdigheden bevatten.

- [17] **Tegenprestatie van de Vlaamse overheid onduidelijk.** Het is voor de Raad alsnog onduidelijk welke tegenprestaties de Vlaamse overheid op zich zal nemen bij het ondertekenen van een energiebeleidsvereenkomst. Deze tegenprestatie zal immers slechts expliciet ingevuld worden bij het definitief (via een uitvoeringsbesluit) opstellen van de modaliteiten van de energiebeleidsvereenkomsten.

De (indirecte³³) tegenprestaties die uit het voorontwerp van CO₂/REG-decreet momenteel kunnen worden afgeleid, zijn het feit dat de Vlaamse regering voor ondernemingen,

32) Zie <www.samenwerkingsvereenkomst.be>.

33) Indirect omdat niet zozeer een wel het “niet opleggen van een “voordeel” wordt toegekend, maar nadeel”.

niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energie-beleidsovereenkomst ondertekenen:

- 1) de mogelijkheid heeft om verlaagde tegemoetkomingen te voorzien (art. 17, §1);
- 2) de mogelijkheid heeft [bijkomende] verplichtingen³⁴ op te leggen (art. 17, §2).

Eventuele (directe) tegenprestaties worden in het voorontwerp van CO₂/REG-decreet niet vermeld. Indien dergelijke tegenprestaties zouden worden overwogen, vraagt de Raad dat rekening wordt gehouden met de aanbevelingen die hij formuleerde omtrent de tegenprestatie van de Vlaamse overheid m.b.t. het benchmarkingconvenant³⁵.

Daarin stelde hij dat de tegenprestatie zeer duidelijk zou moeten worden bepaald. Ook zou de tegenprestatie van de Vlaamse overheid dienen beperkt te blijven tot het “vrijwaren van maatregelen die rechtstreeks (=op bedrijfsniveau) gericht zijn op het verbeteren van de energie-efficiëntie”. Ook meende hij dat geen sprake kon zijn van een volledige vrijstelling van supplementaire energieheffingen, en stelde hij vragen bij bepalingen inzake “aanvullende Vlaamse steun voor bedrijven die de convenant ondertekenden”.

[18] Verplichtingen voor ondernemingen die geen beleidsovereenkomsten ondertekenen.

Art. 17, §2 bepaalt: “De Vlaamse regering kan verplichtingen opleggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen partij zijn in een energiebeleidsovereenkomst. Deze verplichtingen kunnen verplichtingen zijn met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het opleggen van streefdoelen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën.”

De Raad meent dat het opleggen van “streefdoelen” hoegenaamd niet als een “verplichting” kan worden beschouwd. Hij vraagt daarom om deze term te wijzigen in “minimale doelstellingen”. Bovendien meent de Raad dat hier (voor zover van toepassing) tevens sprake moet zijn van verplichtingen inzake de “maximale uitstoot van CO₂”.

Om volledig tegemoet te kunnen komen aan de IPPC-Richtlijn, merkt de Raad ook op dat een algemene rechtsgrond noodzakelijk is voor het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik, energie-investeringen, energie-efficiëntie, energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen voor ingedeelde en niet-ingedeelde inrichtingen en activiteiten, en dit zowel voor ondernemingen die geen, als ondernemingen die wel partij zijn in een energiebeleidsovereenkomst. Voorliggend voorontwerp van CO₂/REG-decreet voorziet alleen dat deze verplichtingen kunnen worden opgelegd voor ondernemingen die geen partij zijn van een energiebeleidsovereenkomst. Volgens de Raad worden deze

34) Deze verplichtingen kunnen verplichtingen zijn met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het opleggen van streefdoelen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën (cfr. art. 17, §2, lid 2).

35) Advies 2002|39 van 24 september 2002 over het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie. Paragrafen [39] tot [41].

verplichtingen best geïntegreerd in het milieuvergunningendecreet of in de (integrale) milieuvorwaarden.

- [19] **Subsidies voor ondernemingen die beleidsovereenkomsten ondertekenen.** Momenteel wordt in het CO₂/REG-decreet (art. 17) voorzien dat de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid kunnen worden verlaagd voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen.

Tenzij met “verlaagd” ook bedoeld wordt “verlaagd tot nihil”, is deze bepaling niet in overeenstemming met wat in de memorie van toelichting hieromtrent wordt geschreven, nl. : “Bepaalde tegemoetkomingen die in het kader van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet toegekend worden, kunnen bovendien beperkt blijven tot ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die een energiebeleidsovereenkomst hebben ondertekend.”

Bovendien wordt met de bepaling in het voorontwerp van decreet impliciet verondersteld dat de ondernemingen die een benchmarkingconvenant ondertekenden, sowieso in aanmerking komen voor de tegemoetkomingen.

De Raad herhaalt hieromtrent zijn visie uit zijn advies over het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie³⁶:

- 1) de Raad is van mening dat de verplichtingen die het Vlaamse Gewest in het benchmarkingconvenant aangaat ten opzichte van de contracterende partijen reeds indirect een vorm van “staatssteun” of subsidie inhouden. Het ligt bijvoorbeeld in de bedoeling van het convenant om bedrijven die de convenant afsluiten (al dan niet volledig) vrij te stellen van een eventuele federale CO₂-energieheffing. Als bedrijven daarbovenop een rechtstreekse tegemoetkoming ontvangen voor de financiering van maatregelen die zij overeenkomstig de convenant verplicht dienen te nemen, dan is volgens de Raad sprake van een “dubbele” subsidiëring, wat onaanvaardbaar is;
- 2) de Raad meent dat subsidies ter bevordering van het rationeel energiegebruik ook (vooral) nodig zullen zijn om natuurlijke personen en kleinere bedrijven aan te zetten tot het uitvoeren van investeringen; de Raad wenst niet dat hierop moet bespaard worden om grote kapitaalkrachtige bedrijven te subsidiëren voor het uitvoeren van (binnen 5 jaar terug te verdienen) rendabele investeringen, en dit zeker niet omdat de financiering van het REG-beleid in Vlaanderen nog steeds niet gegarandeerd is (zie paragraaf [9]).

36) Advies 2002|39 van 24 september 2002 over het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie. Paragraaf [41]. Te raadplegen op <www.minaraad.be>.

2.3. Hoofdstuk IV. Verplichtingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen voor de brandstofleveranciers³⁷

[20] **Situering.** Naar analogie met de openbardienstverplichtingen inzake rationeel energiegebruik opgelegd aan de netbeheerders van elektriciteit en aardgas (in voorbereiding), voorziet hoofdstuk IV. van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet, maatregelen ter responsabilisering van de brandstofleveranciers.

Daartoe zal in eerste instantie met de brandstofleveranciers een overleg worden opgestart over het uitvoeren van een energiebesparingsprogramma bij hun klanten. Deze besparingsprogramma's moeten tot gelijkwaardige resultaten leiden als de programma's die worden uitgevoerd door de elektriciteits- en aardgasnetbeheerders, in het kader van de openbardienstverplichtingen.

Het programma, dat uit dit overleg voortvloeit, zou worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst tussen de Vlaamse regering en één of meerdere brandstofleveranciers of overkoepelende organisaties van brandstofleveranciers.

Indien dit overleg niet tot de gewenste resultaten leidt, dan wordt in het decreet de mogelijkheid voorzien om vanaf 1 januari 2004 aan de brandstofleveranciers een verplichting op te leggen om jaarlijks een bepaalde primaire energiebesparing bij hun klanten te realiseren.

Verder kunnen, naar analogie met de verplichtingen die worden opgelegd aan de elektriciteits- en de aardgassector, aan de brandstofleveranciers op basis van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet volgende verplichtingen worden opgelegd:

- 1) het geven van informatie aan of sensibiliseren van de klanten over rationeel energiegebruik (bijvoorbeeld door het verstrekken van brochures en folders met energiebesparende tips);
- 2) het geven van informatie over het energieverbruik en over de energiekosten van de eindverbruikers.

[21] **Visie van de Raad.** De Raad staat positief tegenover de bepalingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen die in dit hoofdstuk van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet worden opgenomen t.a.v. de brandstofleveranciers. Met betrekking tot de elektriciteitsmarkt en de aardgasmarkt zijn inderdaad immers reeds de noodzakelijke stappen ondernomen tot bevordering van het rationeel energiegebruik. De brandstofleveranciers waren tot nu de enige energieleveranciers die nog niet op hun verantwoordelijkheden werd gewezen.

De Raad vraagt zich wel af waarom deze verplichtingen enkel betrekking hebben op brandstofleveranciers van stationaire installaties (hoofdzakelijk verwarmingsinstalla-

37) Hiermee worden de leveranciers van stookolie, steenkool, butaan en propaan bedoeld.

ties). Ook binnen de transportsector zouden aan brandstofverdelers (i.c. tankstations) verplichtingen kunnen opgelegd worden (bv. inzake een minimum percentage aanbod van biobrandstoffen of CO₂-arme brandstoffen in het totale brandstoffenaanbod, en verplichtingen inzake sensibilisering en communicatie³⁸).

Wat de verplichtingen betreft omtrent het “geven van informatie of sensibiliseren van de klanten over rationeel energiegebruik”, vindt de Raad het wel noodzakelijk dat deze informatie qua inhoud voorafgaandelijk door de Vlaamse overheid wordt gecontroleerd en goedgekeurd.

2.4. Hoofdstuk V. Flexibele mechanismen

[22] **Situering.** Artikel 21 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet bepaalt:

- “§1. De Vlaamse regering kan een energieverbruiker of energieleverancier verplichten om emissiekredieten voor te leggen respectievelijk overeenkomstig zijn CO₂-emissies of deze van zijn klanten;
- §2. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels voor de uitgifte, opheffing, de terugtrekking, de transfer, de kwaliteitscontrole, transactievoorwaarden en de omzetting van emissiekredieten, en de nadere regels betreffende de meldingsplicht en de controle van de CO₂-emissies van energieverbruikers;
- §3. De Vlaamse regering kan, binnen de perken van de beschikbare begrotingsmiddelen, tegemoetkomingen verstrekken en nadere regels vaststellen voor de toepassing in het Vlaams Gewest van de flexibele mechanismen, zoals gedefinieerd in het Protocol van Kyoto, in het kader van haar beleid inzake de vermindering van de energiegebonden CO₂-emissies.”

De memorie van toelichting schrijft dat §1 en §2 “de nodige decretale basis moeten voorzien voor de uitvoering van de eerste internationale en Europese initiatieven inzake flexibele mechanismen voor CO₂-emissies, in het bijzonder de Europese ontwerprichtlijn inzake verhandelbare CO₂-emissierechten die momenteel wordt uitgewerkt³⁹”. Ook wordt vermeld dat “de Vlaamse regering kan er voor opteren om deze verplichting niet op te leggen aan de huishoudelijke klanten (die ook energieverbruiker zijn), maar wel aan de energieleverancier. Deze energieleverancier zal dan in de plaats van de huishoudens emissierechten moeten voorleggen voor de CO₂-emissies van zijn klanten”.

38) De Raad formuleert hierbij dezelfde opmerking als bij de verplichtingen inzake sensibilisering en communicatie van de brandstofleveranciers van stationaire installaties: deze verplichtingen

zouden qua inhoud door de Vlaamse overheid dienen gecontroleerd en goedgekeurd te worden. De Raad denkt m.b.t. tankstations aan sensibilisering omtrent positieve effecten op het brandstofver-

bruik van een regelmatige controle van de bandenspanning en een energiezuinige rijstijl.

39) Memorie van toelichting, pag. 13.

Paragraaf §3 moet “de decretale basis voorzien voor het toekennen van subsidies aan ondernemingen voor de administratieve kosten die gepaard gaan bij het deelnemen aan projecten die kaderen in de flexibele mechanismen van het Protocol van Kyoto”.

[23] **Visie van de Raad.** De Raad stelt vast dat de voormelde paragrafen de decretale basis wensten te vormen voor een amalgaam van alternatieve (of complementaire) systemen van verhandelbare emissierechten en flexibiliteitsmechanismen.

Paragraaf 1 voorziet o.a. de mogelijkheid tot het opleggen van een verplichting aan energieleveranciers om een bepaald aantal emissierechten voor te leggen overeenkomstig de CO₂-emissies van zijn klanten. De invoering van dergelijk systeem van verhandelbare emissierechten in Vlaanderen zou volgens de Raad innovatief zijn (op Europees niveau is daarvan nog geen sprake), en kan inderdaad een meerwaarde zijn voor het Vlaamse klimaatbeleid. Het zou ervoor zorgen dat de energieleveranciers (leveranciers van elektriciteit, aardgas, stookolie, transportbrandstoffen, ...), op basis van de CO₂-emissiefactoren van de door hen geleverde energiebronnen, een bepaald aantal emissierechten dienen voor te leggen. Het kan voor deze leveranciers derhalve een stimulans zijn om meer energiebronnen te leveren, die bij de productie weinig CO₂-emissies hebben veroorzaakt. De Raad vraagt wel om de concrete modaliteiten van dergelijk systeem van verhandelbare emissierechten vooraf grondig te onderzoeken.

Paragraaf 1 en 2 kan ook gezien worden als een decretale basis voor de invoering van het Europese systeem van verhandelbare broeikasgasuitstootrechten⁴⁰. De Raad meent echter dat in dit geval de terminologie van de paragrafen veel meer dient afgestemd te worden op deze gebruikt in het voorstel van Europese richtlijn terzake. Om slechts enkele voorbeelden te geven, is er in het voorstel van Europese richtlijn geen sprake van “energiegebruikers” maar van “installaties” (waardoor het toepassingsgebied helemaal anders is), er is geen sprake van “emissiekredieten” maar van “uitstoot- of emissierechten”, er is geen sprake van “uitgifte” van uitstootrechten maar van “afgifte”, geen sprake van “terugtrekking” maar van “intrekking”, geen sprake van “transfer van uitstootrechten” maar van “overdracht”, ...

De Raad meent tevens dat de link tussen het Vlaamse benchmarkingconvenant en het Europees systeem van verhandelbare CO₂-emissierechten in de paragrafen zou dienen voorzien te worden. In die zin pleitte de Raad reeds in zijn advies van 24 september 2002 over het benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie, voor het voorzien van bepalingen waarin de Ondernemingen (die het benchmarkingconvenant ondertekenden) – in het geval de laatste maatregelen tot de Wereldtop niet kunnen worden bereikt met rendabele of minder-rendabele maatregelen – de mogelijkheid zou worden geboden om de resterende emissies te compenseren via de aankoop van emissierechten

40) De Raad gebruikt de term broeikasgasuitstootrechten omdat in het voorstel van richtlijn niet enkel sprake is van de verhandeling van CO₂-emissierechten, maar ook de mogelijkheid voorzien wordt tot verhandeling van andere dan CO₂-emissierechten.

binnen een Europees systeem. In die zin dient art. 21, §1 ook de mogelijkheid te voorzien om energieverbruikers of leveranciers te verplichten emissierechten voor te leggen à rato van niet-gerealiseerde doelstellingen inzake energie-efficiëntie of CO₂-uitstoot.

Met betrekking tot paragraaf §3, meent de Raad dat het voor hem niet vanzelfsprekend is dat ondernemingen (die in het kader van het Protocol van Kyoto projecten in het buitenland wensen te realiseren), wat betreft hun administratieve kosten worden ondersteund door de Vlaamse overheid. Daartoe moeten eerst de randvoorwaarden voor de projecten worden vastgelegd.

2.5. Hoofdstuk VI. Sancties

[24] **Voorziene sancties.** In het voorontwerp van CO₂/REG-decreet worden drie mogelijke sancties ingevoerd, waarvan de inkomsten worden gestort in het Energiefonds:

- 1) een administratieve geldboete opgelegd aan de brandstofleveranciers die hun verplichting, opgelegd in art. 18⁴¹, niet naleven;
- 2) een administratieve geldboete van 0,1 euro per te weinig bespaarde kWh opgelegd aan de brandstofleverancier die de besparingsdoelstelling niet bereikt;
- 3) een administratieve geldboete van 100 euro per ton uitgestoten CO₂ waarvoor geen emissiekredieten werden voorgelegd⁴², opgelegd aan een energieverbruiker of een energieleverancier.

[25] **Stilzwijgende inwilliging van de verzoeken om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling.** Paragraaf 6 van art. 25 bepaalt dat: “Indien de beslissing [tot inwilliging van het verzoek om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling door de bevoegde ambtenaren] niet is verzonden binnen de in §5 gestelde termijn [= 30 dagen met mogelijkheid tot éénmalig verlengen met 30 dagen], wordt het verzoek geacht te zijn ingewilligd.

41) Artikel 18 bepaalt: “De Vlaamse regering kan aan brandstofleveranciers verplichtingen opleggen inzake:

- 1) het geven van informatie aan en het sensibiliseren van hun klanten over rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen;
- 2) het geven van informatie over het energieverbruik en over de energiekosten van de eindverbruikers.

42) Het bedrag van “100 euro per ton

uitgestoten CO₂ waarvoor geen emissiekredieten werden voorgelegd”, vindt haar oorsprong in art. 16 van “het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasuitstootrechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61 van de Raad” (COM (2001) 581 def). Te raadplegen op <[http://europa.eu.int/eur-](http://europa.eu.int/eur-lex/nl/search/search_lip.html)

lex/nl/search/search_lip.html>. Lid 2

van dit voorstel voor een richtlijn vermeldt: “De lidstaten dragen ervoor zorg dat aan elke exploitant die tegen 31 maart van elk jaar niet voldoende uitstootrechten heeft afgegeven ter dekking van zijn uitstoot in het voorgaande jaar, een boete wegens een bovenmatige uitstoot wordt opgelegd. De boete wegens buitenmatige uitstoot bedraagt 100 euro, dan wel, zo dit bedrag hoger is, tweemaal de gemiddelde marktprijs tussen 1 januari en 31 maart van dat jaar [...]”.

De Raad vreest dat – mede omwille van de (vooralsnog lakse) houding van de Vlaamse overheid tegenover de boetes voor de niet-naleving van de verplichting tot voorleggen van voldoende groenestroomcertificaten door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning – met dergelijke stilzwijgende inwilliging de deur wordt opengezet voor een minder streng optreden van de Vlaamse overheid. Bovendien is het volgens de Raad voorbarig om – zonder grondig onderzoek – reeds te stellen dat de Vlaamse overheid in staat zal zijn om in maximaal 60 dagen een verzoek tot kwijtschelding van een administratieve geldboete te behandelen in het geval het gaat om een te weinig voorleggen van “uitstootrechten”.

2.6. Hoofdstuk VII. Oprichting van een Energieraad Vlaanderen

- [26] **Situering.** Artikel 27 van het voorontwerp van CO₂/REG-decreet bepaalt: “Een Energieraad Vlaanderen wordt opgericht als autonome commissie binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen. De Energieraad Vlaanderen geeft de minister bevoegd voor het energiebeleid advies inzake het energiebeleid. De Vlaamse regering legt nadere regels betreffende de taken, de samenstelling en de werking van de Energieraad Vlaanderen vast. De Vlaamse regering stelt de Energieraad Vlaanderen een secretariaat ter beschikking, waarvoor zij een dotatie ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap vastlegt. De niet-commerciële instellingen die deel uitmaken van de Energieraad [Vlaanderen] ontvangen een aanvullende subsidie bestemd voor hun adviesverlenende opdracht inzake het energiebeleid.”

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat, in het kader van het Beter Bestuurlijk Beleid enkel adviesraden op het niveau van bevoegdheidsdomeinen kunnen worden voorzien, en dat “energie” alsnog een beleidsveld is binnen het bevoegdheidsdomein “Economie”. Er wordt vervolgens gesteld dat het energiebeleid een groot maatschappelijk belang heeft, en dat een specifieke adviesraad daarvoor gewenst is, wat de oprichting van deze Energieraad Vlaanderen rechtvaardigt.

- [27] **Visie van de Raad omtrent de oprichting van de Energieraad Vlaanderen.** De Raad waardeert ten eerste het vertrouwen dat de Vlaamse regering stelt in de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen door de oprichting van deze Energieraad Vlaanderen in de schoot van de MiNa-Raad. Om verschillende redenen staat de Raad ook zelf achter de visie van de Vlaamse regering.

In meer en meer liberaliserende energiemarkten, evolueert de rol van de overheid in het energiebeleid inderdaad meer en meer van het oplossen van het “energievoorzieningsvraagstuk” naar het scheppen en bewaken van de noodzakelijke (veelal ecologische en sociale) randvoorwaarden ervan. Met die vernieuwde taakinhoud dient de overheid ervoor te zorgen dat, naast de kansen die de liberalisering ongetwijfeld biedt inzake economische efficiëntie, ook meer en meer aandacht wordt besteed aan de bedreigingen ervan. Het scheppen van de sociale en ecologische randvoorwaarden van deze liberalisering is dan

ook één van haar kerntaken. Het aanduiden van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, waaronder de Energieraad Vlaanderen zou zetelen, is een erkenning dat ook de Vlaamse overheid hiervan overtuigd is. Immers binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen zijn reeds alle actoren aanwezig om alle aspecten van het energiebeleid – te weten de economische, sociale én ecologische aspecten – te kunnen beoordelen.

Het aanduiden van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen kan ook gezien worden als de voorbode voor een proces dat in diverse Lidstaten van de Europese Unie reeds zichtbaar is, alwaar “energie” meer en meer wordt ondergebracht onder het beleidsdomein “leefmilieu”, daar waar het van oudsher onder het beleidsdomein “economie” werd ondergebracht.

Tenslotte past het feit dat het secretariaat van de Energieraad Vlaanderen zou ondergebracht worden binnen de schoot van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, binnen een geleidelijke evolutie waarbij bepaalde raden de voorgedij gaan waarnemen van (nieuwe) adviesorganen, zelfs al horen deze strikt genomen niet tot hetzelfde beleidsdomein (cfr. de oprichting van de Mobiliteitsraad Vlaanderen onder voorgedij van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen) ⁴³.

[28] **Visie van de Raad omtrent de samenstelling van de Energieraad Vlaanderen.** De Raad doet hierbij enkele suggesties omtrent de mogelijke samenstelling van de op te richten Energieraad Vlaanderen. Hierbij neemt hij als uitgangspunt dat de Energieraad Vlaanderen een zo volledig mogelijk beeld zou moeten scheppen van de verschillende actoren in het energielandschap in Vlaanderen.

De Raad denkt daarom aan volgende vertegenwoordigers:

- vertegenwoordigers van producenten, leveranciers en/of promotoren van energie uit “klassieke” energiebronnen;
- vertegenwoordigers van producenten, leveranciers en/of promotoren van energie uit hernieuwbare energiebronnen;
- vertegenwoordigers van producenten, leveranciers en/of promotoren van decentrale energieopwekking;
- vertegenwoordigers van distributienetbeheerders (elektriciteit, aardgas, ...);
- vertegenwoordigers van bedrijfstakingen die energiebesparende producten en diensten aanbieden;
- vertegenwoordigers van de grote energieverbruikers;
- vertegenwoordigers van de kleine energieverbruikers;
- vertegenwoordigers van de milieubeweging;
- vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties.

43) Zie bv. art. 53-62 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en tot oprichting van de Mobiliteitsraad

van Vlaanderen (B.S. 21 augustus 2001). Gecoördineerde versie te raadplegen op <<http://212.123.19.141/>> (website van de Vlaamse codex). In dit

decreet werd binnen de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen een Mobiliteitsraad Vlaanderen opgericht.